

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо проходження військової служби особами, звільненими умовно-достроково від відбування покарання для проходження військової служби за контрактом»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроєкту

Із прийняттям Закону України «Про внесення змін до Кримінального, Кримінального процесуального кодексів України та інших законодавчих актів України щодо запровадження інституту умовно-дострокового звільнення осіб від відбування покарання для безпосередньої їх участі в обороні країни, захисті її незалежності та територіальної цілісності» від 8 травня 2024 року № 3687-ІХ в Україні запроваджено механізм прийняття на військову службу за контрактом осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк.

За цей час до лав Збройних Сил України долучились понад 12 000 осіб з установ виконання покарань. Понад півтора року практичного застосування зазначеного механізму виявили низку прогалин чинного нормативно-правового регулювання, що не виправдано звужують обсяг прав військовослужбовців з числа осіб, звільнених умовно-достроково від відбування покарання для проходження військової служби за контрактом та породжують очевидну правову нерівність із іншими категоріями військовослужбовців. Це зокрема:

- відсутність у зазначеній категорії військовослужбовців права на окремі види відпусток (щорічну основну відпустку, додаткову відпустку після звільнення з полону), неможливість проводити відпустку для лікування за висновком військово-лікарської комісії за місцем проживання або за місцем проходження служби;
- відсутність механізму переведення (переміщення) зазначеної категорії військовослужбовців, в тому числі тих, хто за висновком (постановою) військово-лікарської комісії придатні до служби у військових частинах забезпечення, територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки, вищих військових навчальних закладах, навчальних центрах, закладах (установах), медичних підрозділах, підрозділах логістики, зв'язку, оперативного забезпечення, охорони внаслідок хвороби або поранення (травми, контузії, каліцтва), які пов'язані із проходженням військової служби або виконанням обов'язків військової служби або із захистом Батьківщини;
- відсутність окремих підстав для звільнення з військової служби зазначеної категорії військовослужбовців (досягнення граничного віку перебування на військовій службі, звільнення з полону, інвалідність);
- нерегульований правовий статус військовослужбовців-жінок із числа осіб, звільнених умовно-достроково для проходження військової служби за контрактом: неможливість звільнення з військової служби у зв'язку з

вагітністю чи потребою у догляді за дитиною, відсутність права на відпустку у зв'язку з вагітністю та пологами.

З метою усунення зазначених прогалин та забезпечення належних умов проходження військової служби особами, звільненими умовно-достроково від відбування покарання і розроблено цей проєкт Закону.

2. Мета законопроєкту

Метою проєкту Закону є удосконалення правового регулювання проходження військової служби за контрактом особами, звільненими умовно-достроково від відбування покарання на підставі статті 81-1 Кримінального кодексу України, створення умов для ефективного використання їхнього військового потенціалу з урахуванням віку, стану здоров'я та інших соціальних факторів та забезпечення для них належних гарантій соціального і правового захисту.

3. Загальна характеристика та основні положення проєкту

Проєктом Закону пропонується внесення змін до:

1) Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» – у частині поширення на військовослужбовців із числа осіб, звільнених умовно-достроково від відбування покарання для проходження військової служби за контрактом, права на додаткову відпустку після звільнення з полону; запровадження для них права на щорічну основну відпустку та визначення умов її надання; розширення місць проведення відпустки для лікування за висновком військово-лікарської комісії; гарантування військовослужбовцям-жінкам із цієї категорії права на відпустку у зв'язку з вагітністю та пологами;

2) Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» – у частині запровадження можливості переведення (переміщення) військовослужбовців із числа осіб, звільнених умовно-достроково від відбування покарання для проходження військової служби за контрактом, до інших підрозділів Збройних Сил України та умов для такого переведення (переміщення); розширення переліку підстав для припинення (розірвання) контракту таких військовослужбовців і звільнення їх з військової служби.

4. Стан нормативно-правової бази у цій сфері правового регулювання

Відносини, на які спрямована дія положень цього законопроєкту, регулюються Конституцією України, Кримінальним кодексом України, Кримінально-виконавчим кодексом України, Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», Законом України «Про військовий обов'язок і військову службу», Законом України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі», Законом України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», Указом Президента України від 10.12.2008 № 1153/2008 «Про Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України», Наказом Міністерства оборони України від 10.04.2009 №170 «Про затвердження Інструкції про організацію виконання Положення про

проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України» та іншими законодавчими і підзаконними нормативно-правовими актами.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Прийняття та реалізація запропонованого законопроекту не потребуватиме додаткових видатків з державного або місцевих бюджетів України.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття Закону

Прийняття Закону забезпечить:

1) додаткову мотивацію осіб та підвищення морально-психологічного стану, звільнених умовно-достроково від відбування покарання для проходження військової служби за контрактом до сумлінного виконання обов'язків військової служби;

2) усунення невинуватаної нерівності у правовому статусі військовослужбовців із числа осіб, звільнених умовно-достроково від відбування покарання для проходження військової служби за контрактом, у порівнянні з іншими категоріями військовослужбовців;

3) раціональне використання військового потенціалу осіб, звільнених умовно-достроково від відбування покарання для проходження військової служби за контрактом, в тому числі після отримання поранення (травми, контузії, каліцтва);

4) соціальну адаптацію осіб, звільнених з місць позбавлення волі та сприятиме підтриманню соціальних, сімейних зв'язків військовослужбовцями із числа осіб, звільнених умовно-достроково від відбування покарання для проходження військової служби за контрактом.

Народні депутати України

